

Valikõppeaine “Saarlus”

Tunnimaht

Klass	5. klass
Tunnimaht	35 tundi

Üldpädevused:

kultuuri- ja väärtuspädevus	suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid
sotsiaalne ja kodanikupädevus	suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel
enesemääratluspädevus	suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme
õpipädevus	suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpitud; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi
suhtluspädevus	suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi

matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt
ettevõtlikkuspädevus	suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske; rakendada finantskirjaoskust
digipädevus	suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Läbivad teemad:

elukestev õpe ja karjääri kujundamine	taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid
keskkond ja jätkusuutlik areng	taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele
kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuuriliste traditsioonidele ja arengusuundadele
kultuuriline identiteet	taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärasest ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis
teabekeskond ja meediakasutus	taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskonda, suudab meedia maailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, tunnustab autorlust, oskab luua kvaliteetset meediasisu, arvestades

	oma eesmärgid ja ühiskonnas omaks võetud suhtlemise normid, ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskkonnas
tehnoloogia ja innovatsioon	taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas
tervis ja ohutus	taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonna liikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele
väärtused ja kõlblus	taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires

Hindamise põhimõtted:

Saarluses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi tähtsamate ajaloosündmuste ja -nähtuste analüüsi nõudvate ülesannete kaudu. Allika analüüsi puhul hinnatakse allikast olulist info leidmist, selle tõlgendamist ja võrdlemist, kommenteerimist ning usaldusvärsuse üle otsustamist. Õppes keskendatakse kodukoha ajaloo.

Valikõppeaine lõpuks taotletavad õpitulemused:

5. klass
<ol style="list-style-type: none"> 1. tunneb ja väärtustab oma kodukoha ajalugu ja kultuuriväärtusi; 2. tunneb kohalikke looduslikke vaatamisväärsusi, matkaradu; 3. väärtustab oma kodukohta ja selle eripära: keelt, kombestikku, omakultuuri; 4. väärtustab oma kodupaika ja selle tundmist; 5. tunneb kohalikke kultuuritraditsioone (käsitöö, rahvarõivad; külakultuur, laulu- ja tantsupeod); 6. oskab hankida koduloolist teavet eri allikatest (sh turismiinfo); 7. oskab tutvustada kodukoha vaatamisväärsusi külalistele.

5. klass

Õpitulemused	Mõisted, märksõnad
Ajaarvamine ja ajalooallikad	
<ul style="list-style-type: none"> • Paigutab ajateljele isikliku elu sündmusi, ajaloosündmusi ja –perioode, kasutades õigesti ajaühikuid 	eKr, pKr, sajand, aastatuhat, ajatelg, Rooma number, araabia number

<ul style="list-style-type: none"> Paigutab ajateljele kodukoha ajalooga seotud sündmuseid 	
Elu muinasajal	
<ul style="list-style-type: none"> Toob näiteid sündmustest ja protsessidest kodukoha ajaloos ning isiklikus elus 	<ul style="list-style-type: none"> - kodukohaga seotud muinasaja asustus - muinaslinnused Saaremaal
Elu keskajal	
<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab keskeaegset kodukohta Teab olulisemaid asulaid ja asustust kodukohas keskajal Kirjeldab Viikingiaja olulisust Saaremaa näitel 	<ul style="list-style-type: none"> - kodukohaga seotud keskaja asustus, keskaegsed pühakojad
Saaremaa 16.-18. sajandil	
<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab Kuressaare kindluse valmimise lugu Teab, millised erinevad valitsejad on Kuressaares olnud Toob näiteid sündmustest ja protsessidest Eesti ajaloos, mis on oluliselt mõjutanud kohalikku eluolu Toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus kodukoha näitel 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuressaare linna ehitamine - Liivi sõda - Põhjasõda
Kuressaare uusajal	
<ul style="list-style-type: none"> toob näiteid, kuidas Kuressaare muutus uusaja jooksul 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuressaare ajalooline kujunemine
Meie kooli lugu	
<ul style="list-style-type: none"> - kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuressaare Vanalinna Kooli ajaloo tundmaõppimine
Rahvuslik ärkamisaeg Saaremaal	
<ul style="list-style-type: none"> - nimetab ajaloolisi isikuid Kuressaare näitel ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos 	
Eesti iseseisvumine ja Saaremaa	
<ul style="list-style-type: none"> - nimetab Eesti iseseisvumisega seotud sündmusi ja isikuid, kes on seotud kohalike oludega 	<ul style="list-style-type: none"> - Saaremaa mäss
Iseseisev Eesti kahe maailmasõja vahel	

Eesti aeg kahe maailmasõja vahel: Maaseadus, Eesti kroon, üldine eluolu ja kultuur	- Vabadussõda ja Saaremaa
Saaremaa ja teine maailmasõda	
- toob näiteid sündmustest ja protsessidest Saaremaa ajaloos ning isiklikus elus; kirjeldab ajaloosündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost	- Stalin, Hitler, - MRP, Nõukogude okupatsioon, küüditamine, Saksa okupatsioon, holokaust, suur põgenemine
Saaremaa Nõukogude ajal	
- toob näiteid sündmustest ja protsessidest Saaremaa ajaloos ja isiklikus elus.	- Metsavendlus, kolhoos, eluolu ENSV-s
Iseseisvuse taastamine	
- nimetab Saaremaaga seotud ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust; toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus	- laulev revolutsioon, Balti kett, Lennart, Meri, fosforiidisõda